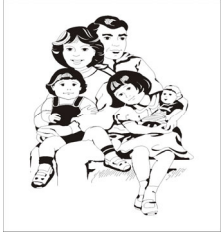
powiat pruszkowski
nieskończone możliwości

BR-516/2022

OPRACOWANIE:

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W PRUSZKOWIE

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W PRUSZKOWIE JAKO ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU
III. ANALIZA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISK RODZIN BIOLOGICZNYCH W POWIECIE PRUSZKOWSKIM
IV. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIAECIE PRUSZKOWSKIMJ W LATACH 2019-2021
V. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PRUSZKOWSKIM
VI. ŚWIADCZENIA NA RZECZ RODZIN ZASTĘPCZYCH
VII. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW
VIII. ANALIZA SWOT
IX. ANALIZA I WNIOSKI
X. FINANSOWANIE PROGRAMU
XI. BENEFICJENCI I REALIZATORZY PROGRAMU
XII. WYTYCZNE DO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PRUSZKOWSKIM
XIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTEPCZEJ:
XIV. ZAKOŃCZENIE
XV. MONITORING I EWALUACJA

BIBLIOGRAFIA

SPIS TABEL
SPIS WYKRESÓW

WSTĘP

Program rozwoju pieczy zastępczej służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Pruszkowskim. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

Program został przygotowany przede wszystkim w oparciu o diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Pruszkowskiego w latach 2019-2021 oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in.: sprawozdania rzeczowo finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Pruszkowskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym należytej opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. Program jest ponadto kontynuacją działań podjętych w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pruszkowskim na lata 2019 – 2021".

Niniejszy program swoimi założeniami wpisuje się w Strategię Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2015 – 2025. Aktualizacja 2017. Cel J: Poprawa efektywności i organizacji działania pomocy społecznej zapewniające realne i adekwatne do potrzeb wsparcie osobom potrzebującym, Działanie 6: Zapewnienie odpowiedniej liczby rodzin zastępczych, miejsc w rodzinnych domach dziecka i pogotowiu opiekuńczym, stałe wsparcie i edukacja, a także monitorowanie jakości opieki i właściwy dobór rodzin.

Opracowanie i realizacja Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na trzy kolejne lata, ma na celu usprawnienie zadań nałożonych przez ustawodawcę. Program zawiera w sobie cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane przez Organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu oraz kontynuację zapewniania specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych, ich podopiecznych oraz rodzin biologicznych przeżywających trudności.

Program wskazuje także konieczność podnoszenia kompetencji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, celem aktualizacji i poszerzania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do efektywnej pracy z rodziną.

I. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W PRUSZKOWIE, JAKO ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie działa jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na mocy Zarządzenia Starosty Pruszkowskiego z dnia 29 grudnia 2011 roku.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim, zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,

- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej, niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa wart.42 ust.7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zgodnie z art. 32 ust.2 zadanie organizacji pieczy zastępczej należy do powiatu. Z kolei rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, **opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.** W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Jest także zobowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. **Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy** w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;4)zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi ponadto **rejestr danych** dotyczących osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Rejestr danych zawiera:

- imię i nazwisko,
- datę urodzenia,
- obywatelstwo,
- adres miejsca zamieszkania,
- stan cywilny,
- wykształcenie,
- zawód,
- miejsce pracy,
- źródła dochodu,
- dane o warunkach mieszkaniowych,
- dane niezbędne do stwierdzenia, że osoba może sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem, wynikające z zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art.42 ust.1 pkt 5;
- zakres ukończonych szkoleń;
- liczbę umieszczonych dzieci i osób, o których mowa w art. 37 ust.2 – w przypadku osób, o których mowa w ust.1 pkt 2;
- informację o pełnieniu przez rodzinę zastępczą zawodową funkcji pogotowia rodzinnego lub funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej.

Zgodnie z art. 132 ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje **oceny rodziny** zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy, w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka. Pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje także **oceny sytuacji dziecka** umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r., poz. 1082), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Zgodnie z art.130 organizator rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka dokonuje na posiedzeniu z udziałem:

- odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- pedagogiem;
- psychologiem;
- właściwym asystentem rodziny;
- przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani w szczególności przedstawiciele:

- sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- ośrodka pomocy społecznej,
- Policji,

- ochrony zdrowia,
- instytucji oświatowych,
- organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka,
- osoby bliskie dziecku.

Zgodnie z art.131 Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawę prawną opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022 – 2024 stanowi art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022 – 2024 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm)
- Konwencję o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku;
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 528);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. poz.1720);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 03.08.2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954);

oraz akty prawa miejscowego:

- Strategię Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2015 – 2025. Aktualizacja 2017;
- uchwałę Rady Powiatu Pruszkowskiego Nr XI/78/2015 z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie określania szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części,

łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;

- Regulamin i Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie.

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczpospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy obowiązek budowania lokalnego systemu wsparcia w obszarze wychowania i pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
    1) grup wsparcia,
    2) specjalistycznego poradnictwa.
7. Powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.
8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
10. Prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy.
11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
12. Finansowanie:
1) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
2) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
3) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
13. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy.
14. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:
1. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
2. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Powiat realizuje ww. zadania za pośrednictwem organizatora pieczy zastępczej, którym zgodnie z Zarządzeniem Nr 31/2011 Starosty Pruszkowskiego z dnia 29 grudnia 2011 roku na terenie Powiatu Pruszkowskiego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie.

III. ZAGROŻENIA ŚRODOWISK RODZIN BIOLOGICZNYCH W POWIECIE

Podstawowy akt prawny wyznaczający kierunki, zasady i zadania związane z pieczą zastępczą, tj. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadziła

rozwiązania systemowe, które z założenia poprzez intensywną profilaktykę i pracę z rodziną miały się przyczynić do poprawy jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny biologiczne i w konsekwencji przeciwdziałać umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie naturalnej pozostała w gestii gminy, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Wspieranie rodziny powinno się opierać na eliminowaniu sytuacji, w których dziecko musi opuścić rodzinę pochodzenia, a tym samym na podejmowaniu działań profilaktycznych poprzez współpracę różnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Dlatego tez na poziomie gminy niezbędne są działania zmierzające do wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji.

W ramach działań profilaktycznych w gminie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza następujące priorytety:

- obowiązek opracowywania przez samorządy gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
- konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
- środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmuje się wyłącznie pracą z rodziną,

Najczęstszymi problemami zgłaszanymi przez osoby korzystające z pomocy społecznej są: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Wymienione wyżej problemy mogą warunkować występowanie trudności opiekuńczo- wychowawczych, niewydolności wychowawczej, bezradności i ,co za tym idzie, konieczności przejęcia opieki na dziećmi przez rodzinne lub instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

Wspieranie rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych należy do zadań własnych gminy i ma na celu podejmowanie planowych i zintegrowanych działań przywracających rodzinie zdolność do wypełniania tych funkcji.

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie pracy z rodziną. Praca z rodziną jest również prowadzona w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny mogą otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego czy rodzin wspierających.

Praca z rodziną może być prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
- terapii i mediacji,
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- pomocy prawnej,

- grup wsparcia i grup samopomocowych.

Sąd ogranicza władzę rodzicielską także poprzez nadzór kuratorski rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo. Rodziny te mogą być zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej w sytuacji niewystarczającej współpracy z przydzielonym kuratorem i w sytuacji niepodejmowania działań zmierzających do przezwyciężenia trudności w codziennym życiu.

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą zatrudnienia kuratorów zawodowych i społecznych III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Pruszkowie oraz tabelę obrazującą ilość spraw w postępowaniu opiekuńczym. W celu dokonania przedmiotowej analizy informacje źródłowe pozyskano z III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Pruszkowie.

Tabela 1. Zatrudnienie kuratorów zawodowych i społecznych w III ZKSS SR w Pruszkowie

Stanowisko	**Liczba zatrudnionych pracowników**		
	2019	**2020**	**2021**
kurator zawodowy	9	8	9
kurator społeczny	42	42	42
Łącznie	**51**	**50**	**51**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z III ZKSS SR w Pruszkowie

Tabela 2. Sprawy w postępowaniu opiekuńczym w III ZKSS SR w Pruszkowie

Sprawy opiekuńcze	**Lata**		
	2019	**2020**	**2021**
Ilość spraw w tym prowadzone przez:	**355**	**359**	**386**
- kuratora zawodowego	94	75	81
- kuratora społecznego	261	284	305

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z III ZKSS SR w Pruszkowie

IV. REALIZACJA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PRUSZKOWSKI W LATACH 2019 – 2021

Głównym celem programu był rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu pruszkowskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla usamodzielnianych przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. By móc skutecznie realizować główny cel programu określono cele szczegółowe:

- doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem poza środowiskiem naturalnym oraz rozwijanie współpracy z rodziną naturalną;
- pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej;
- wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie pruszkowskim.

Zadania określone w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021 przyjętego uchwałą VII/74/2019 Rady Powiatu Pruszkowskiego z dnia 2 kwietnia 2019 r. w przeważającej części zostały zrealizowane w zakresie określonym przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej zapewniono pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zarówno na terenie powiatu pruszkowskiego, jak i na terenie innych powiatów.
2. Zapewniono rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz pomoc i wsparcie w ramach funkcjonującej grupy wsparcia i rodzin pomocowych.
3. Prowadzono nabory kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
4. Kwalifikowano kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawano zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
5. Organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Organizowano dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.
7. Prowadzono poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
8. Zapewniano pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
9. Dokonywano okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz okresowych ocen rodzin zastępczych.
10. Zgłaszano do ośrodków adopcyjnych informację o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

11. Rodziny zastępcze otrzymały przysługujące im świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej, a rodziny zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymywały wynagrodzenie i pozostałe świadczenia przysługujące zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
12. Zapewniono środki na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej tj. dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu pruszkowskiego oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.
13. Zapewniono środki na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewniono wsparcie dla osób usamodzielnianych w formie poradnictwa, pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i poprawy warunków mieszkaniowych.
14. Sporządzano okresowe i jednorazowe sprawozdania z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej i przekazywano je właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

V. DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PRUSZKOWSKIM

Dziecku pozostawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Stanowiąc bliskie dziecku środowisko, pozwala nawiązać nowe, a czasem jedyne więzi emocjonalne, a tym samym zapobiec negatywnym dla rozwoju dziecka skutkom sieroctwa. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego
i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych; wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie; podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki – nie dłużej niż do 25 roku życia. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej powinny dawać rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej; mieć pełnię władzy rodzicielskiej; wypełniać obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego; mieć pełną zdolność do czynności prawnych; być zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:

a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

W Powiecie Pruszkowskim rodziny zastępcze funkcjonują na terenie 6 gmin powiatu:

- gmina Brwinów,
- gmina Michałowice,
- gmina Nadarzyn,
- gmina Piastów.
- gmina Pruszków,

- gmina Raszyn.

1. Rodziny spokrewnione

Spokrewnioną rodzinę zastępczą tworzą najbliżsi krewni dziecka, czyli wstępni (dziadkowie) lub rodzeństwo. Poniższe tabele wykazują liczbę spokrewnionych rodzin zastępczych oraz liczbę umieszczonych w tych rodzinach dzieci w latach 2019 – 2021 r.

Tabela 3. Liczba spokrewnionych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	99
	II	98
2020	I	98
	II	99
2021	I	95
	II	86

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Liczba dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba dzieci
2019	I	120
	II	122
2020	I	125
	II	123
2021	I	117
	II	108

Źródło: opracowanie własne

2. Rodziny niezawodowe

Niezawodową rodzinę zastępczą tworzą dalsi krewni dziecka lub osoby z nim niespokrewnione. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów. Poniższe tabele wykazują liczbę

niezawodowych rodzin zastępczych oraz liczbę umieszczonych w tych rodzinach dzieci w latach 2019 – 2021 r.

Tabela 5. Liczba niezawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	55
	II	57
2020	I	60
	II	59
2021	I	63
	II	59

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Liczba dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	71
	II	74
2020	I	80
	II	82
2021	I	86
	II	78

Źródło: opracowanie własne

3. Rodziny zawodowe

Tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Z rodziną taką starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Jeżeli umowę zawierają małżonkowie jeden z nich, wskazany w umowie, otrzymuje stałe wynagrodzenie miesięczne. Czas trwania umowy to minimum 4 lata. Zawodowa rodzina zastępcza może mieć charakter **rodziny specjalistycznej** lub **pogotowia rodzinnego.** W **rodzinie specjalistycznej** przebywają dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub te, które mają kłopoty w funkcjonowaniu społecznym. Są umieszczane w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu

w sprawach nieletnich. Trafiają tam także małoletnie matki z dziećmi. W **rodzinie zastępczej**, pełniącej funkcję **pogotowia rodzinnego**, dziecko przebywa do 4 miesięcy.

W uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania o:

- powrót dziecka do rodziny;
- przysposobienie;
- umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Na terenie powiatu pruszkowskiego do 28.02.2021 r. funkcjonowała jedna zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Obecnie nie dysponujemy pogotowiem rodzinnym ani rodziną zawodową specjalistyczną. Dla pięciu rodzin zatrudnia się osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i sprawowaniu opieki nad dziećmi.

Tabela 7. Liczba zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	6
	II	7
2020	I	7
	II	7
2021	I	8
	II	8

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Liczba dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	21
	II	23
2020	I	22
	II	24
2021	I	24
	II	27

Źródło: opracowanie własne

4. Rodzinne domy dziecka

W rodzinnym domu dziecka można umieścić w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej pod warunkiem kontynuowania przez nich nauki. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie. Poniższe tabele wykazują liczbę rodzinnych domów dziecka oraz liczbę umieszczonych tam w latach 2019 – 2021 r.

Tabela 9. Liczba rodzinnych domów dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	1
	II	1
2020	I	1
	II	1
2021	I	1
	II	1

Źródło: opracowanie własne

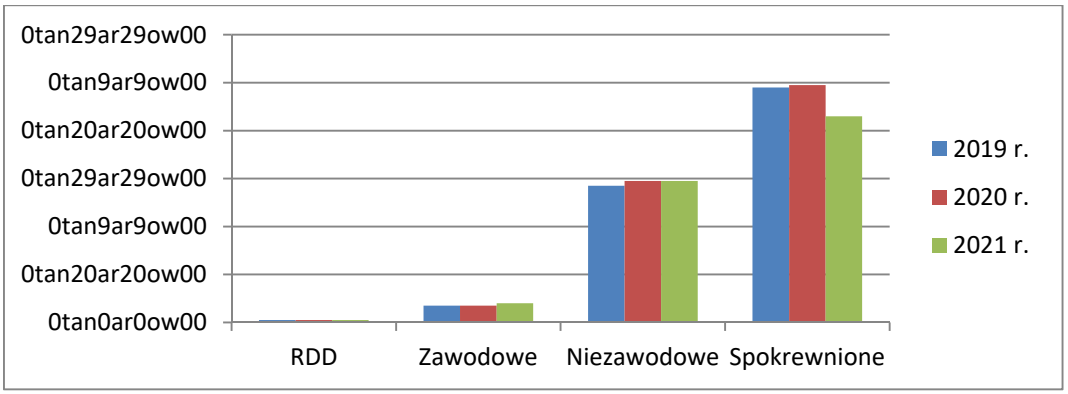
Tabela 10. Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Liczba rodzin
2019	I	7
	II	6
2020	I	6
	II	6
2021	I	5
	II	5

Źródło: opracowanie własne

Dynamikę zmian w proporcjach rodzinnych form pieczy zastępczej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. Dynamika zmian w proporcjach rodzinnych form pieczy zastępczej

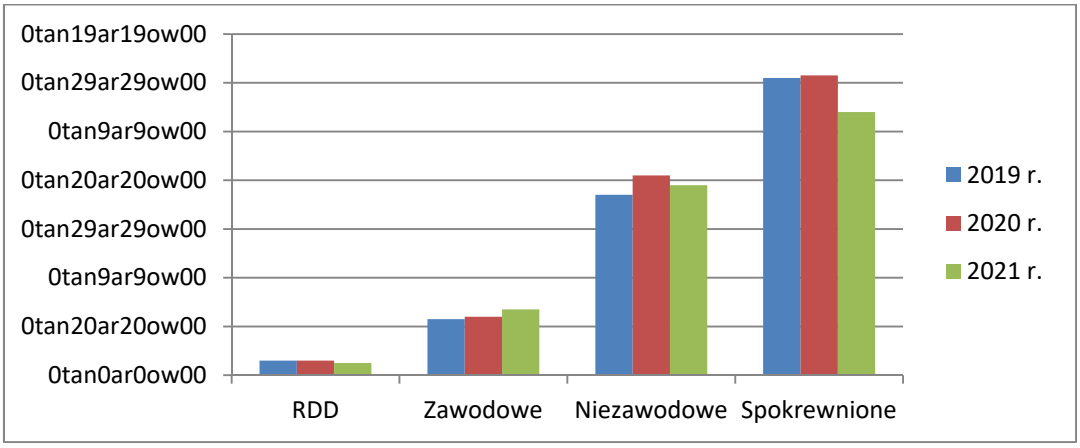

źródło: opracowanie własne

W analizowanym okresie daje się zauważyć, że wśród rodzinnych form pieczy zastępczej niezmiennie dominują spokrewnione rodziny zastępcze. Jednakże liczba ich z roku na rok maleje, co szczególnie dało się uchwycić w 2021 r. Widać również niewielki wzrost liczby zawodowych rodzin zastępczych, co odzwierciedla zakładany proces profesjonalizacji rodzinnej pieczy zastępczej.

Kolejny wykres prezentuje dynamikę zmian liczby dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej w latach 2019-2021.

Wykres 2. Dynamika zmian liczby dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej

źródło: opracowanie własne

5. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

W latach 2019 - 2021 w powiecie pruszkowskim liczba dzieci w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej utrzymywała się podobnym poziomie. Do najczęstszych przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych zalicza

się bezradność opiekuńczo-wychowawczą rodziców biologicznych, a także uzależnienie od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych. Pokazuje to poniższa tabela.

Tabela 11. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 - 2021

Przyczyna umieszczenia	**Liczba dzieci** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
sieroctwo	16	16	17	17	16	9
półsieroctwo	14	16	18	18	15	14
uzależnienie rodziców	74	80	76	74	79	78
przemoc	5	4	5	5	6	7
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	92	91	94	95	90	85
niepełnosprawność rodzica	5	5	5	5	5	5
długotrwała lub ciężka choroba rodzica	4	2	4	7	8	6
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0
pobyt za granicą rodzica	6	6	7	7	7	7
inne	2	2	3	3	3	4
dzieci cudzoziemców	1	1	1	1	0	0
małoletnie matki	0	2	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne

Z zebranych danych wynika, że w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu pruszkowskiego w okresie 2019 – 2021 spośród ogółu umieszczonych dzieci przeważały te, które ukończyły 7 lat. Dominowała grupa wiekowa dzieci od 7 do 13 roku życia, choć liczba dzieci w tym przedziale wiekowym nieznacznie spadła w roku 2021 r. W każdej grupie wiekowej wskazanej w poniższej tabeli w analizowanych okresach liczba dzieci utrzymywała się na relatywnie zbliżonych poziomach z nieznacznymi odchyleniami.

Tabela 12. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021

Wiek dziecka	**Liczba dzieci** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
poniżej 1 roku	2	7	5	2	1	1
od 1 do 3 lat	15	15	15	19	16	16
4-6 lat	20	17	18	18	23	23
7-13 lat	79	86	89	91	79	80
14-17 lat	56	59	64	63	73	63
18-24 lat	47	41	42	42	40	35

Źródło: opracowanie własne

6. Szkolenia

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nie rzadziej niż raz w roku przeprowadza szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze według programu „PRIDE – Rodzinna Opieka Zastępcza". W celu uzyskania wstępnej akceptacji umożliwiającej odbycie szkolenia kandydat musi złożyć następujące dokumenty:

- podanie,
- zaświadczenie o dochodach,
- zaświadczenie lekarskie o braku przeciwskazań do bycia rodziną zastępczą wystawione przez lekarza pierwszego kontaktu,
- zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego.

Każdorazowo przed rozpoczęciem szkolenia z kandydatami na rodziców zastępczych pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie przeprowadza analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów. Wstępnej akceptacji kandydatów dokonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej w osobie dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Pruszkowie po konsultacji z Zespołem ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i trenerami prowadzącymi szkolenie. Szkolenia dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze odbywają się w wymiarze 55 godzin szkoleniowych wraz z konsultacjami

indywidualnymi. Kandydat musi również odbyć 10 godzin praktyk w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Tabela 13. Liczba osób przeszkolonych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 - 2021

Osoby przeszkolone	Liczba osób przeszkolonych					
	2019		2020		2021	
	I*	II	I	II	I	II
kandydaci na rodziny zastępcze	9	0	0	4	0	7
rodziny zastępcze	0	0	0	3	0	6
prowadzący rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0

*Szkolenie finansowane ze środków UE

źródło: opracowanie własne

7. Poradnictwo specjalistyczne

Realizowane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zapewnia wszystkim potrzebującym osobom i rodzinom z terenu powiatu pruszkowskiego specjalistyczne poradnictwo. Obejmuje ono:

- poradnictwo psychologiczne,
- poradnictwo prawne,
- poradnictwo pedagogiczne.

W tutejszym Centrum zatrudnionych jest dwóch psychologów oraz pedagog. Z porad psychologów w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie korzystały:

- rodziny zastępcze,
- wychowankowie rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- osoby z terenu powiatu pruszkowskiego.

Łącznie w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2021 roku udzielono **1086** porad psychologicznych. W przypadkach uzasadnionych sytuacją rodziny, w trakcie jednego spotkania z psychologiem udzielano pomocy i wsparcia całym rodzinom, zarówno osobom dorosłym, jak i dzieciom. Udzielano również porad telefonicznych oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Porady te dotyczyły między innymi:

- konfliktów z partnerem/dzieckiem,

- przeżywania śmierci/straty partnera,
- problemów około rozwodowych i związanych z separacją,
- uzależnienia partnera/ bycia współuzależnionym,
- przemocy w rodzinie,
- problemów wychowawcze, w tym zaburzeń zachowania dziecka,
- problemów rodzinnych,
- radzenia sobie z emocjami i stresem,
- pracy nad motywowaniem do nauki,
- konstruktywnego stawiania granic,
- pracy z rodziną w sprawie niewypełnianie obowiązku szkolnego,
- wzmacniania kompetencji rodzicielskich,
- psychoedukacji.

Mając na celu rozwój i właściwe ukierunkowanie poradnictwa, które wzmocni rodziny zastępcze w pełnieniu ich funkcji i zaowocuje pozytywnymi efektami wychowawczymi na terenie powiatu pruszkowskiego funkcjonuje grupa wsparcia dla rodziców zastępczych. spotkania grupy wsparcia stanowią możliwość zbudowania platformy wzajemnej wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupie osób pełniących taką samą funkcję. Spotkania moderuje psycholog mający doświadczenie i merytoryczne przygotowanie do prowadzenia takich spotkań. Ideą grupy wsparcia jest wzajemna pomoc oraz korzystanie z siły grupy. Korzystny wpływ grupy wsparcia opiera się zaangażowaniu uczestniczących w niej osób, na ich gotowości do wprowadzania zmian w swoim życiu i w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie podjęło działania na rzecz wzmocnienia wolontariatu w tutejszym Centrum. Przesłanką tego typu działań były potrzeby rodzin zastępczych. Wolontariusze podpisują porozumienie wolontariackie, które określa zasady obopólnej współpracy. Pozostają w stałym kontakcie z koordynatorem wolontariatu. Mogą również korzystać z pomocy i wsparcia specjalistów w tym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i psychologa. W 2021 roku z Centrum współpracowało 12 wolontariuszy. Wsparciem swoim objęli 7 rodzin. Współpraca wolontariuszy z rodzinami zastępczymi sprowadzała się przede wszystkim do pomocy dzieciom w nauce na różnym poziomie edukacji i organizowaniu im czasu wolnego.

8. Współpraca z instytucjami

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Pruszkowie aktywnie współdziała instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Partnerami w realizacji zadań ustawowych są:

- ośrodki pomocy społecznej,
- Sąd Rejonowy w Pruszkowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci,

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- placówki oświatowe,
- Policja,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pruszkowie,
- Wydział Polityki Społecznej w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim,
- Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie,
- służba zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy
- media.

Współpraca z wyżej wymienionymi podmiotami ma na celu podniesienie jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny. Dąży ona do stałego współdziałania i jest ukierunkowana na rozwiązywanie problemów i potrzeb zarówno w perspektywie krótko, jak i długoterminowej. Nadal jednak istnieje konieczność zacieśnienia współpracy i wypracowania standardów skutecznej pomocy dzieciom i rodzinom by powstał spójny system wsparcia oraz zintegrowanych działań przy wykorzystaniu kompetencji wszystkich służb.

W okresie od 20.07.2020 r. do 30.11.2020 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID -19" w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 - Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, PI 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Powiat pruszkowski otrzymał na ten cel dotację w kwocie 438 320 zł z czego 369 416,10 zł (84,28%) ze środków unijnych a 68 903,90 zł (15,72%) ze środków współfinansowania krajowego.
W ramach projektu dla rodzin zastępczych i placówki opiekuńczo-wychowawczej z terenu powiatu pruszkowskiego zakupiono łącznie:
-116 laptopów,
- 58 drukarek
- 1 monitor,
- 1 urządzenie wielofunkcyjne,
- 1 projektor z ekranem,
- 8 programów edukacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnościami.
- środki ochrony osobistej (380 litrów płynu do dezynfekcji, 2 830 maseczek, 12 710 par rękawiczek),

Wyposażono również swa miejsca kwarantanny/izolacji. Z powierzonych środków wydatkowano łącznie 438 286,05 zł. Wsparciem objęto 163 rodziny zastępcze oraz placówkę opiekuńczo-wychowawczą z terenu powiatu pruszkowskiego.

9. Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Powiatu Pruszkowskiego

Zgodnie z podziałem wskazanym w art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej dzielą się na:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, oddziaływań terapeutycznych. Ponadto, równie ważnym zadaniem jest realizowanie planu pomocy dziecku oraz umożliwianie dziecku kontaktu z jego rodzicami i innymi osobami bliskimi, a także podejmowanie wszelkich możliwych działań w celu powrotu do rodziny. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć bowiem charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. W realizacji powyższego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ściśle współpracuje z sądem, kuratorami, innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W pierwszej kolejności, kiedy wystąpi konieczność zapewnienia opieki całodobowej, rozważana jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej, a tylko w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, małoletni zostaje umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu rodzinnego. Dziecko może być przyjęte do placówki opiekuńczo- wychowawczej również na wniosek rodzica, opiekuna prawnego bądź na prośbę samego dziecka.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego i rodzinnego.

Zgodnie z art. 180 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem własnym powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w myśl art. 93 ustawy, prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Stosownie do art. 190 ww. ustawy organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecać prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej organizacjom pozarządowym

prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej albo osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej. Do zlecenia zadań stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, z późn. zm.). Zlecenie zadania odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

W roku 2019 na terenie Powiatu Pruszkowskiego funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, każda dla 14 wychowanków, prowadzone na zlecenie Powiatu w oparciu o umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zaś w latach 2020 – 2021 na terenie Powiatu Pruszkowskiego funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego dla 14 wychowanków.

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „Dom Miłosierdzia" w Walendowie.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „Dom Miłosierdzia" w Walendowie przy ul. Nad Utratą 30 prowadzona jest przez Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie. „Dom Miłosierdzia" jest katolicką, niepubliczną placówką opiekuńczo-wychowawczą, powołaną dnia 22 lipca 2007 przez przełożoną generalną Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia. Dyrektorem Domu jest s. Marta Halina Zakrzewska.

Placówka w okresie od 01.10.2016 r. do 31.12.2019 r. prowadzona była w oparciu o zawartą w dniu 30.09.2016 r. umowę o powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Następnie w okresie od 01.01.2020 r. zgodnie z zawartą w dniu 30.12.2019 r. pomiędzy Starostą Pruszkowskim a przedstawicielami Zgromadzenia umową na realizację tego zadania w latach 2020 – 2022.

Celem placówki jest zapewnienie podopiecznym wszechstronnej pomocy materialnej i duchowej, uczenie życia w społeczeństwie, dążenie do ich zawodowego i życiowego usamodzielnienia, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej - całodobowej opieki i wychowania w tym: zakwaterowania, wyżywienia, dostępu do kształcenia i leczenia, wypoczynku i rekreacji, poszanowania godności i tożsamości oraz prawa do wolności sumienia i wyznania.

Placówka zapewnia swoim wychowankom:

- pobyt stały lub okresowy,

- wyżywienie dostosowane do potrzeb,
- wyposażenie w odzież, obuwie, przedmioty osobistego użytku stosowne do wieku i potrzeb,
- środki higieny osobistej,
- zabawki stosowne do wieku rozwojowego,
- leczenie i zaopatrzenie w leki,
- dostęp do nauki i pomoc w nauce oraz uczestnictwo w zajęciach wyrównawczych, a także podręczniki i przybory szkolne,
- uczestnictwo w innych zajęciach pozalekcyjnych, rekreacyjnych i sportowych,
- opłaty przejazdów do szkoły oraz zamieszkania w bursach i internatach,
- kontakty z rodzicami, opiekunami prawnymi, rodzinami zaprzyjaźnionymi.

Zgodnie z Zarządzeniami Starosty Pruszkowskiego w sprawie ustalenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych na zlecenie Powiatu Pruszkowskiego w latach 2019 – 2021 wysokość kosztu utrzymania dziecka w „Domu Miłosierdzia" kształtowała się następująco:

Tabela 14.Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021

Rok	Kwota w zł
2019	4 188,53 zł
2020	4 592,05 zł
2021	4 864,13 zł

Źródło: opracowanie własne

Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 10 do 18 lat, z możliwością przedłużenia pobytu do 25 roku życia jednak nie dłużej niż do ukończenia nauki. Placówka ma charakter koedukacyjny, dysponuje 14 miejscami.

Tabela 15. Liczba dzieci przebywających w „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021

Rok	Liczba dzieci (wg stanu na dzień 31.12)
2019	12
2020	13
2021	15

Źródło: opracowanie własne

Liczba wychowanków umieszczonych w „Domu Miłosierdzia” według stanu na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego systematycznie wzrasta.

Zgodnie z tabelą 16, w latach 2019 - 2021 największa liczba dzieci została umieszczona w „Domu Miłosierdzia” bezpośrednio z rodzin naturalnych, przy czym w drugim półroczu 2021 roku liczba ta znacząco wzrosła. Z rodzinnych form pieczy zastępczej do placówki łącznie zostało przeniesionych 3 dzieci. Również 3 dzieci napłynęło z instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Tabela 16. Napływ dzieci do „Domu Miłosierdzia” w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Napływ z		
		rodziny naturalnej	rodzinnej pieczy zastępczej	instytucjonalnej pieczy zastępczej
2019	I	3	1	-
	II	-	1	2
2020	I	2	-	-
	II	2	-	-
2021	I	-	1	1
	II	5	-	-

Źródło: opracowanie własne

W latach 2019 – 2021, jak obrazuje tabela 17 „Dom Miłosierdzia” opuściło łącznie 8 dzieci, najwięcej w drugim półroczu 2019 roku. W obu półroczach 2020 roku liczba dzieci, które opuściły placówkę była taka sama.

Wiodącą przyczyną opuszczenia placówki był powrót dziecka do rodziny naturalnej, który dotyczył 6 dzieci. Łącznie 4 dzieci zostało przeniesionych do rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 17. Odpływ dzieci do 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu Miłosierdzia” w latach 2019 – 2021

Rok	Półrocze	Odpływ do		
		rodziny naturalnej	rodzinnej pieczy zastępczej	instytucjonalnej pieczy zastępczej
2019	I	1	1	-
	II	2	1	-
2020	I	1	-	-
	II	1	-	-

2021	I	-	-	-
	II	-	1	-

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 18, łącznie 8 wychowanków powyżej 18 roku życia opuściło „Dom Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021, z czego 2 osoby powróciły do rodziny naturalnej, a 6 założyło własne gospodarstwo domowe.

Tabela 18. Odpływ wychowanków powyżej 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021

Rok	**Półrocze**	**Przyczyna usamodzielnienia się**	
		powrót do rodziny naturalnej	**założenie własnego gospodarstwa domowego**
2019	I	1	1
	II	-	1
2020	I	-	1
	II	-	-
2021	I	1	1
	II	-	2

Źródło: opracowanie własne

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego „ Dom dla Dzieci i Młodzieży" w Pruszkowie

Drugą funkcjonująca na terenie Powiatu Pruszkowskiego placówką w 2019 r. była **placówka opiekuńczo-wychowawcza „Dom dla Dzieci i Młodzieży" w Pruszkowie, prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego w Niegowie.**

Z dniem 31.12.2019 r., z uwagi na wejście w życie przepisów określonych w art. 106 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którymi *placówka opiekuńczo-wychowawcza (…) nie może mieścić się na jednej nieruchomości gruntowej ani w jednym budynku z m.in zapewniającym całodobową opiekę specjalnym ośrodkiem wychowawczym*, **placówka opiekuńczo-wychowawcza „Dom dla Dzieci i Młodzieży" zakończyła działalność.**

„Dom dla Dzieci i Młodzieży" został uroczyście otwarty 13.11.2014 r. Uruchomienie nowej placówki zostało podyktowane faktem, że placówka opiekuńczo-wychowawcza w Walendowie nie była w stanie zabezpieczyć sytuacji wszystkich dzieci z terenu Powiatu Pruszkowskiego wymagających umieszczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej. **Funkcję Dyrektora Domu pełniła s. Elżbieta Chojnacka. Placówka była zlokalizowana w Pruszkowie przy ul. Szkolnej 3.**

W okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2019 r. funkcjonowanie placówki regulowała zawarta w dniu 27.12.2016 r. umowa o powierzenie realizacji zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

Placówka zapewniała 14 miejsc dla dzieci powyżej 10 roku życia, posiadała charakter koedukacyjny. Wychowankowie do swojej dyspozycji mieli m.in. salę kominkową, pomieszczenie zaadaptowane na siłownię, wielofunkcyjne boisko czy stół do ping-ponga.

Wysokość kosztu utrzymania dziecka w „Domu dla Dzieci i Młodzieży" ustalona na podstawie Zarządzeń Starosty Pruszkowskiego w sprawie ustalenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych na zlecenie Powiatu Pruszkowskiego obrazuje poniższa tabela.

Tabela 19. Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w „Domu dla Dzieci i Młodzieży" w latach 2019 – 2021

Rok	Kwota
2019	4 663,34 zł
2020	0 zł
2021	0 zł

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Liczba dzieci przebywających w „Domu dla Dzieci i Młodzieży" w latach 2019– 2021

Rok	Liczba dzieci (wg stanu na dzień 31.12)
2019	7
2020	0
2021	0

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na zbliżający się termin wejścia w życie przepisów określonych w art. 106 ust. 2a ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie podjęło niezbędne działania, mające na celu zabezpieczenie wszystkich dzieci przebywających w placówce opiekuńczo wychowawczej „Dom dla Dzieci i Młodzieży" w Pruszkowie.

W placówce (wg stanu na dzień 30.05.2019 r.), przebywało łącznie 12 wychowanków w tym 9 dzieci i 3 osoby pełnoletnie, przebywające w placówce na zasadach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy. Dwoje dzieci pochodziło spoza terenu naszego powiatu, a jeden wychowanek przebywał jednocześnie w domu pomocy społecznej na mocy orzeczenia sądu. Dzieci zostały zabezpieczone w następujący sposób:

- **1 dziecko**, z uwagi na szczególną sytuację wychowawczą i rodzinną, zostało przeniesione do placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu;
- **7 dzieci** zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Pruszkowskiego, (z czego 2 dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej zawodowej, 3 dzieci zabezpieczono w rodzinach zastępczych niezawodowych, 2 dzieci spoza terenu naszego powiatu umieszczono w rodzinie zastępczej spokrewnionej);
- **1 wychowanek** przebywający jednocześnie w domu pomocy społecznej na mocy orzeczenia sądu, został we wrześniu 2019 r. skreślony z listy wychowanków placówki z uwagi na osiągnięcie pełnoletności i będzie przebywał w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelektualnie;
- **3 pełnoletnich wychowanków** uzyskało mieszkania socjalne z zasobów lokalowych Gminy Pruszków, przy czym ich proces usamodzielnienia będzie systematycznie wpierany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, iż wszyscy wychowankowie placówki opiekuńczo-wychowawczej „Dom dla Dzieci i Młodzieży" zostali umieszczeni w stabilnym środowisku zastępczym, przy uwzględnieniu ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i wychowawczych.

W ciągu roku sprawozdawczego placówka nie przyjmowała żadnych dzieci.

Tabela 21. Napływ dzieci do „Domu dla Dzieci i Młodzieży" w latach 2019 – 2021

Rok	Napływ z		
	rodziny naturalnej	rodzinnej pieczy zastępczej	instytucjonalnej pieczy zastępczej
2019	-	-	-
2020	-	-	-
2021	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22. Odpływ dzieci do 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019-2021

Rok	Półrocze	Odpływ do		
		rodziny naturalnej	rodzinnej pieczy zastępczej	instytucjonalnej pieczy zastępczej
2019	I	-	-	-
	II	-	3	1
2020	I	-	4*	-
	II			
2021	I	-	-	-
	II			

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23. Odpływ wychowanków powyżej 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019– 2021

Rok	Półrocze	Przyczyna usamodzielnienia się	
		inne	założenie własnego gospodarstwa domowego
2019	I	-	1
	II	1	-
2020	I	-	3*
	II		
2021	I	-	-
	II		

**okres przebywania do 31.12.2019 r.*

Źródło: opracowanie własne

Na koniec roku 2019 w placówce przebywało 7 wychowanków (w tym dwoje dzieci spoza terenu Powiatu Pruszkowskiego), którzy z dniem 31.12.2019 r. opuścili „Dom dla Dzieci i Młodzieży” w Pruszkowie.

Przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Główne przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego na terenie Powiatu Pruszkowskiego w latach 2019 – 2021 przedstawia tabela 24.

Analiza danych pozwala na stwierdzenie, że wiodącą przyczyną umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych było uzależnienie co najmniej jednego z rodziców od alkoholu. Drugą co do częstości występowania przyczyną była bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 24. Przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019– 2021

Przyczyna umieszczenia	**Liczba dzieci** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
uzależnienie rodziców od alkoholu	12	9	6	6	6	4
przemoc	2	1	-	2	3	7
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	9	8	5	4	3	2
niepełnosprawność rodzica	-	-	-	-	-	-
inne	2	1	1	1	1	2
małoletnie matki	-	-	-	-	-	-
Łącznie	**25**	**19**	**12**	**13**	**13**	**15**

Źródło: opracowanie własne

Wiek dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z zapisami art. 95 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce

opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Stosownie do art. 37 ustawy objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, za zgodą dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli uczy się w szkole, w uczelni, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dane dotyczące wieku dzieci, które przebywały w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021 (według stanu na ostatni dzień półrocza) na terenie Powiatu Pruszkowskiego zawiera tabela 25.

Tabela 25. Wiek dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021

Wiek dziecka	**Liczba dzieci** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
poniżej 1 roku	-	-	-	-	-	-
od 1 roku do 3 lat	-	-	-	-	-	-
4-6 lat	1	-	-	-	-	-
7-13 lat	5	3	2	3	4	4
14-17 lat	12	8	5	4	4	8
18-24 lat	7	8	5	6	5	3

Źródło: opracowanie własne

Spośród wszystkich dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powyższym okresie najliczniejszą grupę wiekową stanowiły dzieci w wieku 14-17 lat. Liczba dzieci w wieku 7-13 lat kształtowała się na podobnym poziomie. Liczba osób pełnoletnich przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w drugim półroczu 2019 roku, osiągnęła swoją najwyższa. Zaś w kolejnych półroczach wartość zmniejszyła się i utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

VI. ŚWIADCZENIA NA RZECZ RODZIN ZASTĘPCZYCH

1. Świadczenia o charakterze obligatoryjnym

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko, zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.) w związku z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2018 r. poz. 326), przysługiwało **do dnia 31.05.2021 r. świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:**

- **694 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;**
- **1 052 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.**

Stosownie do art. 86 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka podlega waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%. Wysokość przysługującego świadczenia jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

W myśl art. 86 ust. 3 ustawy Minister Rodziny i Polityki Społecznej w dniu 10 marca 2021 r. wydał obwieszczenie w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2021 r. poz. 282), które stanowi, iż wysokość świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej **od dnia 01.06.2021 r. wynosi nie mniej:**

- **746 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;**
- **1 131 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.**

Do dnia 31.05.2021 r., zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażoną w art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w związku z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2018 r. poz. 326), rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności **przysługuje dodatek nie niższy niż kwota**

211 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Od dnia 01.06.2021 r., zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2021 r. poz. 282), wysokość przyznanego rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodziny dom dziecka dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka **od dnia 01.06.2021 r. wynosi nie mniej niż kwota 227 zł miesięcznie.** Dodatek ten przyznawano odpowiednio na koniec:

- 2019 roku – 22 rodzinom,

- 2020 roku – 19 rodzinom,

- 2021 roku – 20 rodzinom.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje świadczenie oraz dodatki, również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie zastępczej. Przedmiotowe świadczenia oraz dodatki przysługują w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

2. Świadczenia o charakterze fakultatywnym

Rodziny zastępcze dodatkowo mogą otrzymywać świadczenia pieniężne w oparciu o art. 83 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Udzielenie ww. świadczeń zależne jest od zabezpieczonych na ten cel środków finansowych w budżecie Powiatu, ma zatem charakter fakultatywny. Zasady ich przyznawania regulowało szczegółowo Zarządzenie Nr 5/2018 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie z dnia 24 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia zasad przyznawania rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka świadczeń fakultatywnych wynikających z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinie zastępczej starosta może zatem przyznać:

1) **dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka**;

2) świadczenie na pokrycie:

a) **niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka** – jednorazowo,

b) **kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych** lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

Tabela 26. Liczba świadczeń fakultatywnych przyznanych rodzinom zastępczym w latach 2019 - 2021

Dofinansowanie	Liczba świadczeń		
	2019	2020	2021
wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	57	43	47
niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	36	28	20
kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych	54	57	23

Źródło: opracowanie własne

Z danych zamieszczonych w tabeli powyżej wynika, że w roku 2021 spadła liczba składanych wniosków i równocześnie przyznawanych świadczeń w porównaniu z latami ubiegłymi.

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać ponadto środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i cieplną, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą. **Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej**, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w

opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Uprawnione rodziny zastępcze pełniące swoją funkcje w powiecie pruszkowskim korzystają z tej formy wsparcia.

Rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Z pomocy tej w latach 2019 – 2021 skorzystały dwie rodziny.

VII. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW

Wsparcie udzielane pełnoletnim wychowankom opuszczającym instytucjonalną pieczę zastępczą, zwanym „osobami usamodzielnianym" regulują zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą", w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:
1) przyznaje się pomoc na:
a) kontynuowanie nauki,
b) usamodzielnienie,
c) zagospodarowanie;

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
b) zatrudnienia;
3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.
Zgodnie z art. 146 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.) osobom usamodzielnianym pomoc na kontynuowanie nauki na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia. Wysokość przysługującej pomocy, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2018 r. poz. 326), **wynosiła do dnia 31.05.2021 r. nie mniej niż 526 zł miesięcznie.**
Stosownie do art. 153 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w związku z art. 86 ust 2 i 3 ustawy kwota pomocy na kontynuowanie nauki podlega waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%. Wysokość przysługującej pomocy jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", w drodze

obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

W myśl obwieszczenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M. P. z 2021 r. poz. 282) wysokość przyznanej pomocy na kontynuowanie **nauki od dnia 01.06.2021 r. wynosi nie mniej niż 566 zł miesięcznie.**

Na podstawie powyższego obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej od dnia 01.06.2018 r. waloryzacji uległa również pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie, która jest przyznawana osobie usamodzielnianej, której miesięczny dochód nie przekracza kwoty 1200 zł, jednak w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego ww. pomoc można przyznać, gdy jest to uzasadnione sytuacją dochodową, majątkową lub osobistą osoby usamodzielniającej się. Przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki nie jest uzależnione od posiadanego dochodu.

Do dnia 31.05.2021 r. wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosiła:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż **3 470 zł,**
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
- nie mniej niż **6 939 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
- nie mniej niż **3 470 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
- nie mniej niż **1 735 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Od dnia 01.06.2021 r. wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż **3 730 zł**,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
- nie mniej niż **7 458 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
- nie mniej niż **3 730 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
- nie mniej niż **1 865 zł** — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. **Do dnia 31.05.2021 r. wysokości pomocy na zagospodarowanie wynosiła nie mniej niż 1 577 zł,** a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż **3 154 zł.** Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej. **Od dnia 01.06.2021 r. wysokości pomocy na zagospodarowanie wynosi nie mniej niż 1 695 zł**, a w przypadku osoby legitymującej się

orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż **3 390 zł.** Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

1. Usamodzielniani z rodzin zastępczych

W tabelach 27 oraz 28 zamieszczono dane dotyczące liczby świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021 oraz dane dotyczące wysokości przyznanej pomocy.

Tabela 27. Liczba świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021

Pomoc na	**Liczba świadczeń** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
kontynuowanie nauki	119	106	105	106	114	134
usamodzielnienie	5	3	3	3	3	5
zagospodarowanie	3	3	2	3	0	3

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28. Wysokość pomocy wypłaconej osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021

Pomoc na	**Wysokość pomocy** wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		**2020**		**2021**	
	I	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
kontynuowanie nauki	58 801	59005	58 386	62 456	63 049	78 851
usamodzielnienie	24 288	9 040	13 481	13 606	7 054	22 378
zagospodarowanie	4 731	4 731	3 154	4731	0	6 780
Łącznie	**87 820**	**72 776**	**75 021**	**80 793**	**70 103**	**108 009**

Źródło: opracowanie własne

Najwyższą liczbę świadczeń na kontynuowanie nauki wypłacono w drugim półroczu 2021 roku. Liczba świadczeń na usamodzielnienie i zagospodarowanie była porównywalna w okresie obowiązywania Programu.

2. Usamodzielniani z placówek opiekuńczo-wychowawczych

W tabelach 29 oraz 30 zamieszczono dane dotyczące liczby świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021 oraz dane dotyczące wysokości przyznanej pomocy.

Tabela 29. Liczba świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019– 2021

Pomoc na	Liczba świadczeń wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		2020		2021	
	I	II	I	II	I	II
kontynuowanie nauki	59	35	42	40	37	44
usamodzielnienie	3	4	6	-	-	3
zagospodarowanie	2	2	3	1	-	2

Źródło: opracowanie własne

Najwyższą liczbę świadczeń obejmującą pomoc na kontynuowanie nauki wypłacono w pierwszym półroczu 2019 roku. W drugim półroczu 2019 roku zaś wypłacono najmniej świadczeń obejmujących pomoc na kontynuowanie nauki. Największą liczbę pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie wypłacono w pierwszym półroczu 2020 roku. W pozostałych półroczach ilość świadczeń kształtowała się na zbliżonym poziome.

Tabela 30. Wysokość pomocy wypłaconej osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2021

Pomoc na	Wysokość pomocy wg stanu na ostatni dzień półrocza					
	2019		2020		2021	
	I	II	I	II	I	II
kontynuowanie nauki	31 034 zł	18 199 zł	21 481 zł	21 040 zł	19 308 zł	24 866 zł

usamodzielnienie	10 644 zł	18 069 zł	32 376 zł	0 zł	0 zł	15 678 zł
zagospodarowanie	3 154 zł	3 154 zł	4 731 zł	1 577 zł	0 zł	3 390 zł

źródło: opracowanie własne

VIII. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla społeczeństwa lokalnego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej w Powiecie Pruszkowskim, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

Istnieją zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej w Powiecie Pruszkowskim. Mocne strony wspomagają budowę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jak również osłabiają zagrożenia realizacji programu. Natomiast na słabe strony należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż mogą one utrudniać lub nawet uniemożliwiać realizację celów zawartych w projekcie.

Tabela 31. Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Pruszkowskim

Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Pruszkowskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• wykwalifikowana kadra zatrudniona w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 2 trenerów PRIDE), • stały kontakt PCPR z placówkami oświatowymi i instytucjami samorządowymi, • niski koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w porównaniu do innych powiatów, • funkcjonowanie 8 rodzin zastępczych zawodowych, • funkcjonowanie poradnictwa specjalistycznego (2 psychologów, pedagog), • organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze, • promocja idei rodzicielstwa zastępczego, • wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia, • współpraca z organami wymiaru sprawiedliwości, • doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, • pozyskiwanie wolontariuszy wspierających rodziny zastępcze.	• brak rodzinnego domu dziecka, • funkcjonowanie 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej, • brak pogotowia rodzinnego, • brak organizacji działających na rzecz wsparcia dziecka i rodziny zastępczej; • brak mieszkań chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej oraz brak środków na ich utworzenie, • niechęć bądź wstyd osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, • brak propozycji pracy dla młodzieży usamodzielniającej się, • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców biologicznych, • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.

Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Pruszkowskim

SZANSE	ZAGROŻENIA
• pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze; • kampania promująca rodzicielstwo zastępcze; • promowanie wartości rodzinnych; • dostęp do źródeł finansowania (fundusze strukturalne, Europejski Fundusz Społeczny, dotacje z budżetu Państwa); • realizacja Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej poprzez udział w konkursach ogłaszanych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; • możliwość powrotu dzieci do rodziny naturalnej poprzez koordynowanie stałej i efektywnej współpracy z asystentami rodziny; • zatrudnienie specjalistów do pracy z rodziną z dzieckiem problemowym m.in.: psychiatry, superwizora; • opracowanie autorskiego programu szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych • stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadry • pozyskanie mieszkań chronionych dla wychowanków pieczy zastępczej	• bieda, patologizacja i nieporadność życiowa rodzin naturalnych, • postępująca degradacja wartości rodziny, • wypalenie zawodowe rodzin zastępczych, • problemy wychowawcze w pieczy zastępczej, • brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny, • trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie, • brak mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej • wzrost kosztów utrzymania rodzin zastępczych, • ciągły wzrost liczby dzieci potrzebujących zapewnienia im pobytu w pieczy zastępczej; • wypalenie zawodowe pracowników

IX. ANALIZA I WNIOSKI

W realizacji założeń ustawy o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej konieczne jest położenie nacisku na podejmowanie przez gminy działań na rzecz pracy z rodziną i w konsekwencji utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej. Równie ważne są działania powodujące wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, jako tych najbardziej przyjaznych dziecku. Zauważalnie wzrasta liczba małoletnich matek z dziećmi przebywających w pieczy zastępczej. Wobec powyższego konieczne jest wsparcie wychowanek przebywających w pieczy zastępczej ze względu na kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich, umożliwienie im kontynuowania nauki przy jednoczesnym zapewnieniu im uczestniczenia w samodzielnym sprawowaniu opieki nad dzieckiem.

W związku z licznymi sytuacjami wskazującymi na konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w trybie interwencyjnym istnieje pilna potrzeba utworzenia miejsc interwencyjnych w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz rodzinnej pieczy zastępczej.

Nowy okres objęty planowanym Programem będzie stanowił wyzwanie dla jednostek pomocy społecznej gmin Powiatu Pruszkowskiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie w kwestii stworzenia usamodzielniającym się wychowankom przebywającym w pieczy zastępczej warunków do aktywizacji społecznej, zawodowej i mieszkaniowej. Działania w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do skutecznego usamodzielniania należy również skierować do opiekunów usamodzielnienia. Podejmowane działania wobec usamodzielnianych wychowanków powinny być wielokierunkowe oraz interdyscyplinarne, z wykorzystaniem zasobów i możliwości gmin, z których usamodzielniani wychowankowie się wywodzą, i którzy po osiągnięciu pełnoletności lub zakończeniu edukacji powrócą do środowisk pochodzenia.

Budowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego pozwoli na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych oraz umożliwi organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, w sytuacji koniecznej, dobór właściwego środowiska zastępczego bez dodatkowego obciążania już istniejących środowisk zastępczych.

Do rodzinnej pieczy zastępczej ustawa wprowadza liczne uszczegółowienia dotychczasowych przepisów, m. in. wymagań w stosunku do osób, którym powierza się pełnienie funkcji rodziny zastępczej (niezawodowej, zawodowej) lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rejestru zawierającego dane tych osób, umów zawieranych z rodziną zastępczą niezawodową o pełnienie funkcji rodziny zawodowej albo rodzinnego domu dziecka, a także z rodziną zawodową o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

Dodatkowo konieczne jest sukcesywne podnoszenie standardów pracy wszystkich podmiotów i współpracy między nimi w zakresie realizacji ustawy przy równoczesnym udzielaniu świadczeń finansowych o charakterze obligatoryjnym oraz fakultatywnym w ramach posiadanych środków. Ustawa o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

wskazuje na wielość podmiotów i instytucji jako realizatorów i partnerów. Interdyscyplinarne podejście do założeń ustawy stanowi o jakości oferowanego wsparcia i profesjonalizmie służb zaangażowanych w ich urzeczywistnianie. Wymiana doświadczeń i wypracowanie standardów współpracy jest jednym z koniecznych elementów do budowania zwartego systemu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Udzielanie wsparcia specjalistycznego jest elementem niezbędnym do właściwego diagnozowania i budowania planu działania w sytuacji kryzysu rodzinnego. Wykorzystywanie metod terapeutycznych indywidualnych i grupowych stanowi uzupełnienie działań standardowych.

Wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych oraz kadry placówek opiekuńczo – wychowawczych konieczne jest z uwagi na zwiększenie kompetencji poszczególnych osób prowadzących pieczę zastępczą, w tym zapobiegające wypaleniu zawodowemu, i służące wymianie doświadczeń i nawiązaniu wzajemnej współpracy.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania realizowane w ramach programu finansowane będą w szczególności z:

- budżetu Powiatu Pruszkowskiego,
- budżetu Państwa,
- budżetów samorządów gminnych (art. 191 ust. 8 ustawy),
- budżetów powiatowych (art. 191 ust. 4 ustawy - z tytułu zawartych porozumień),
- odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka pieczy,
- środków pozyskanych z zewnątrz w ramach projektów i konkursów.

XI. BENEFICJENCI I REALIZATORZY PROGRAMU

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin, a w szczególności do:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia,
- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- kierownictwa i kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Partnerami w realizacji założeń programu są:

- PCPR w Pruszkowie – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej będący jednocześnie koordynatorem programu,
- rodziny zastępcze,
- rodziny pomocowe,

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Policja,
- ośrodki pomocy społecznej,
- sąd,
- kuratorzy,
- organizacje pozarządowe,
- placówki oświatowe,
- Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci,
- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej,
- Wydział Polityki Społecznej w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim,
- Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pruszkowie,
- środki masowego przekazu,
- instytucje służby zdrowia (szpitale, NZOZ, ZOZ),
- przedsiębiorcy.

XII. WYTYCZNE DO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTEPCZEJ W POWIECIE PRUSZKOWSKIM

PRIORYTET:

Dziecku, któremu rodzina naturalna nie może zapewnić bezpośredniej opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Każda forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym prawo do powrotu do rodziny naturalnej. Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną należy stworzyć dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie od tego, na jak długo trafia do form opieki zastępczej. Szansą wzrastania dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze, stąd, realizując powyższe wskazania, jak i ustawowe założenia, należy kłaść szczególny nacisk na:

1. <u>Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej (rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe, Rodzinne Domy Dziecka) dających szansę na harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową wychowanków</u>

- **promocja rodzinnych form pieczy zastępczej** - dotarcie do jak najszerszej grupy mieszkańców powiatu, zaistnienie w ich świadomości oraz pozyskanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej, poprzez:
  - ***zamieszczanie informacji propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego*** w lokalnych mediach, organizowanie akcji informacyjnych (ulotki, informacje na stronie internetowej PCPR, artykuły w lokalnej prasie, krótkie spoty radiowe),

- ***prowadzenie naboru i kwalifikacji*** kandydatów,
- ***prowadzenie szkoleń*** dla rodzin zastępczych
- w miarę możliwości finansowych powiatu finansowanie wynagrodzeń prowadzących rodziny zawodowe i RDD w kwotach podwyższonych niż wskazane w ustawie,

2. **Wspieranie istniejących rodzin zastępczych** poprzez podejmowanie działań przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu i rutynie oraz działań mających ułatwić radzenie sobie z codziennymi trudnościami

- **inicjowanie powstawania rodzin pomocowych** spośród kandydatów na opiekunów zastępczych przeszkolonych i zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej (zagwarantuje to między innymi zawodowym opiekunom zastępczym możliwość korzystania z urlopu wypoczynkowego, co może przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu
- **organizowanie specjalistycznych szkoleń** mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania.
- **przygotowywanie przez psychologa** dla rodziców zastępczych informacji zawierających wskazówki postępowania w przypadku określonych trudności wychowawczych np. radzenia sobie z kłamstwem wychowanków, uczenia samodzielności, technik dyscyplinujących, efektywnej komunikacji lub dotyczących specyficznych zaburzeń rozwoju dzieci np. zaburzenia więzi – RAD, Poalkoholowy Zespół Płodowy – FAS, zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytami uwagi – ADHD ;
- **organizowanie warsztatów** umożliwiających praktyczne przećwiczenie trudnych sytuacji i zagadnień zarówno dla rodziców zastępczych jak i wychowanków (np. zajęcia socjoterapeutyczne, nauka przez zabawę, radzenie sobie ze stresem, problemami adaptacyjnymi);
- **zabezpieczenie wsparcia specjalistów** dostępnych w PCPR: psychologa, pedagoga, prawnika;
- **zabezpieczenie możliwości uzyskiwania regularnych, bezpłatnych konsultacji psychologicznych i przeprowadzania diagnozy psychologicznej** pod kątem sprawowania pieczy zastępczej;
- **inicjowanie grup wsparcia** (grupa, którą rodziny zastępcze tworzą same i mają wpływ na kolejną tematykę spotkań. Na spotkaniach rodziny dzielą się swoimi doświadczeniami w pracy z dziećmi i współpracy z ich rodzinami biologicznymi, trudnościami z tego wynikającymi, a także tym jak radzą sobie w sytuacjach trudnych. Mogą skorzystać ze wzajemnych rad, spojrzenia na określone sytuacje przez osoby bezpośrednio nie zaangażowane w życie rodziny, a także sami służą radą

i pomocą. Spotkania w ramach grupy wsparcia pozwalają także na to, żeby poznać inne rodziny zastępcze, a tym samym zacieśnić kontakty poza grupą);

- **inicjowanie i wzmacnianie wolontariatu** na rzecz rodzin zastępczych i wychowanków;
- **gratyfikacja finansowa** (w miarę możliwości finansowych powiatu podwyżki wynagrodzeń);
- **zabezpieczanie środków finansowych w budżecie na wskazane w ustawie fakultatywne i obligatoryjne formy wsparcia** (osoby do pomocy, środki finansowe na wypoczynek wychowanków, remont, refundację kosztów utrzymania lokali mieszkalnych itp.);
- **interdyscyplinarna współpraca** z sądami oraz innymi instytucjami w zakresie holistycznej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zstępczej.

3. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych

W zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną należy uwzględnić działania mające na celu jak najlepsze przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia

po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej i rodziny zastępczej. W czasie pobytu w placówce bądź rodzinie zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie. Efektywne przygotowywanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia od chwili umieszczenia w placówce oraz rodzinie zastępczej ma w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu.

Kierunki działań:

- **wczesne przygotowanie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych do usamodzielnienia** (uczenie samodzielności w samoobsłudze – pranie, gotowanie, sprzątanie, załatwianie drobnych spraw domowych, zakupy; wzmacnianie samooceny, wiary we własne możliwości, zdolności, przekazywanie pozytywnych wzorców życia rodzinnego, stosunków międzyludzkich, nauka planowania krótko i długookresowego itp.);
- **podejmowanie w środowisku lokalnym działań mających na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej** (np. angażowanie wychowanków w działania na rzecz szkoły, miasta itp.);
- **organizowanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków**;
- **konsultacje psychologiczne** – identyfikacja zasobów tkwiących w wychowanku, mocnych i słabych stron, nauka efektywnej komunikacji, asertywności, radzenia sobie ze stresem;
- **umożliwienie uzyskania bezpłatnej porady prawnika**

- **przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki**;
- **utworzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków;**

4. **<u>Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie</u>**

Potencjałem każdej instytucji są jej pracownicy. Dokonujące się zmiany dotyczące roli pomocy społecznej oraz sposobów rozwiązywania problemów wymagają systematycznego kształcenia i doskonalenia umiejętności koordynatorów i pracowników socjalnych. Profesjonalna kadra umożliwi właściwe wypełnianie zadań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Kierunki działań:

- **udział w szkoleniach i konferencjach** w zakresie pomocy dziecku i rodzinie;
- udział w warsztatach i szkoleniach przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu;
- **możliwość uczestniczenia w superwizji** wykonywanej pracy;
- **możliwość uzyskania w sytuacjach trudnych i kryzysowych wsparcia ze strony psychologa, terapeuty**.

5. <u>Utrzymanie obowiązujących standardów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</u> funkcjonujących na terenie powiatu – w zakresie liczby wychowanków w placówce oraz wieku dzieci kierowanych do placówki. Dążenie do wypracowania w placówce modelu wychowawczego zbliżonego do rodzinnego.

Tabela 32. Limity dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Pruszkowskim na lata 2022 -2024

Limit	**Lata**		
	2022	**2023**	**2024**
Limit rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Pruszkowskim	9	9	10
Liczba rodzinnych domów dziecka w Powiecie Pruszkowskim.	0	1	1
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych	1	1	1

Źródło: opracowanie własne

XIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTEPCZEJ

Tabela 33. Harmonogram działań w ramach realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

LP.	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIE	TERMIN REALIZACJI	EFEKTY	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY
1	Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym oraz rozwijanie współpracy rodziną naturalną	1.Udział w kampaniach promujących idee rodzicielstwa zastępczego. 2. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenie procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego. 3. Rozwój zawodowych i niezawodowych form opieki nad dzieckiem, z uwzględnieniem rodzin specjalistycznych oraz rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego. 4. Współpraca z innymi powiatami w zakresie wykonywania postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. 4. Wspieranie rodzin zastępczych w podejmowaniu działań i współpracy z instytucjami działającymi na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych. 5. Współpraca i koordynacja instytucji i służb działających na terenie powiatu pruszkowskiego na rzecz aktywizacji rodziny naturalnej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia. 6. Współpraca z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej na rzecz reintegracji rodziny.	2022-2024	1.Powstanie różnorodnych form opieki zastępczej w powiecie pruszkowskim 2.Postrzeganie rodzin zastępczych jako integralnego elementu systemu pieczy zastępczej. 3.Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. 4.Kompleksowa diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 6. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych. 7. Realizacja przez rodzinę biologiczną zobowiązań zawartych w kontrakcie z asystentem rodziny. 8. Przejmowanie przez rodziny biologiczne opieki nad własnym dzieckiem. 9. Podniesienie prestiżu rodzin zastępczych jako istotnego elementu	1. Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 2. Liczba rodzin, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 3. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych. zawodowych, pogotowia rodzinnego i rodzinnych domów dziecka. 4. Liczba podpisanych porozumień z innymi powiatami w związku z wykonywaniem postanowień o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. 5. Liczba wychowanków powracających z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do biologicznych rodzin. 6. Liczba rodzin naturalnych współpracujących na rzecz poprawy swojego funkcjonowania i	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, asystenci rodzin, organizacje pozarządowe, inne powiatowe centra pomocy rodzinie.

				systemu pieczy zastępczej. 10. Liczba zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie pruszkowskim zgodnie z ustalonym limitem na dany rok kalendarzowy	polepszenia sytuacji finansowo-bytowej.	
2	Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.	1. Systematyczne przygotowywanie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych do procesu usamodzielnienia. 2. Tworzenie grup wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków. 3. Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków. 4. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki oraz zagospodarowywanie. 5. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa : psychologicznego, socjalnego, prawnego i pedagogicznego – celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu. 6 Organizacja mieszkań chronionych na terenie powiatu pruszkowskiego.	2022-2024	1. Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia 2. Powstanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków. 3. Pozyskanie nowych umiejętności z zakresu „kompetencji społecznych”. 4. Nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy. 5. Wsparcie finansowo-rzeczowe pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej. 6. Powstanie mieszkań chronionych	1. Liczba usamodzielnianych wychowanków uczęszczających na spotkania w utworzonej „grupie wsparcia”. 2. Liczba wychowanków korzystających z różnych form wsparcia. 3. Liczba wychowanków, którzy nabyli umiejętności poruszania się na rynku pracy. 4. Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie 5. Liczba usamodzielnianych korzystających z pomocy specjalistycznej. 6. Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych.	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, szkoły
3	Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej	1.Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej. 2. Podnoszenie kwalifikacji kadr	2022-2024	1. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry pomocy	1. Liczba zrealizowanych szkoleń i projektów w	PCPR, ośrodki pomocy społecznej,

		jednostek pomocy społecznej współpracujących z Centrum. 3. Udział pracowników Centrum pracujących w obszarze pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. 4. Upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną. 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pieczy zastępczej. 6. Systematyczna współpraca z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu –pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi, placówkami edukacyjnymi, specjalistami, sądami oraz podstawową opieką zdrowotną.		społecznej i kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku. 2. Poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku. 3. Wsparcie przez organizacje pozarządowe pracowników pomocy społecznej oraz kadry współpracującej. 4. Wdrażanie innowacyjnych metod w pracy z rodziną problemową. 5. Sprawny przepływ informacji między poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania na rzecz pieczy zastępczej na poziomie gminnym, powiatowym. 6. Podniesienie i utrzymanie standardów usług opiekuńczo-wychowawczych w istniejących placówkach rodzinnych na terenie powiatu	zakresie pieczy zastępczej. 2. Liczba pracowników wdrażających nabyte umiejętności oraz sprawdzone rozwiązania w obszarze pomocy rodzinie i dziecku. 3. Formy wsparcia pracowników pomocy społecznej. 4. Liczba pracowników wdrażających innowacyjne metody pracy. 5. Liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje.	asystenci rodzin, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia

4	Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie pruszkowskim	1. Wspieranie rodziców zastępczych w wypełnianiu funkcji wychowawczej, opiekuńczej. 2. Szkolenia już istniejących rodzin zastępczych: niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rodzin spokrewnionych. 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz wsparcia rodzin zastępczych oraz wychowanków pieczy zastępczej. 4. Poradnictwo specjalistyczne - prawne, psychologiczne, pedagogiczne oraz socjalne dla rodzin zastępczych. 5. Inicjowanie i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych 5. Wypłacanie świadczeń: rodzinom niezawodowym, zawodowym, prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz spokrewnionym. 6. Umożliwienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej. 7. Usługi wolontariackie na rzecz rodzin zastępczych.	2022-2024	1. Poszerzenie przez rodziny: niezawodowe, zawodowe, prowadzące rodzinny dom dziecka i spokrewnione umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności wspierających dzieci w rozwoju. 2. Poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. 3. Wsparcie rodzin zastępczych w formie poradnictwa specjalistycznego takiego jak: prawne, psychologiczne, socjalne	1. Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. 2. Liczba rodzin: niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz spokrewnionych uczestniczących w szkoleniach, spotkaniach, konferencjach dokształcających zawodowo. 3 Liczba rodzin i wychowanków uczestniczących w zajęciach, warsztatach, kursach i innych formach aktywności organizowanych przez instytucje zewnętrzne. 4. Liczba rodzin zastępczych korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w tym poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne 4. Liczba rodzin niezawodowych, zawodowych uczestniczących w grupie wsparcia. 5.Wydatkowana kwota na świadczenia dla rodzin zastępczych oraz liczba zrealizowanych świadczeń. 6. Liczba wolontariuszy	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, asystenci rodzin, organizacje pozarządowe placówki służby zdrowia

					współpracujących z centrum 7. Liczba rodzin zastępczych współpracujących z wolontariuszami Centrum.	

Źródło: opracowanie własne

XIV. ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej zawiera w sobie najistotniejsze cele i kierunki działań, podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie. Ideą przyświecającą w konstruowaniu niniejszego Programu, było głębokie przekonanie, iż to właśnie rodzina jest najwłaściwszym środowiskiem do wzrostu i rozwoju każdego człowieka. Dlatego tak istotne staje się wspieranie rodzin zastępczych, spokrewnionych, niezawodowych, a także poszukiwanie nowych rodzin zastępczych zawodowych. Szczególną rolę w Programie pełni również współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z ośrodkami pomocy społecznej z terenu Powiatu, celem pracy na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych oraz integracja i standaryzacja działań wszystkich instytucji pomocowych wspierających rodzinę i dziecko.

XV. MONITORING I EWALUACJA

W okresie obowiązywania, Program będzie analizowany w procesie monitoringu, którego istotą będzie badanie i analizowanie jego realizacji.

Monitoring programu odbywać się będzie poprzez:

- ocenę nowych wyzwań i zagrożeń,
- uaktualnianie programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne,
- coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami.

Ewaluacji podlegają standard i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w niniejszym programie.

BIBLIOGRAFIA:

1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
4) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie,
5) Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego 2015 – 2025. Aktualizacja 2017.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Zatrudnienie kuratorów zawodowych i społecznych w III ZKSS SR w Pruszkowie

Tabela 2. Sprawy opiekuńcze w III ZKSS SR w Pruszkowie;

Tabela 3. Liczba spokrewnionych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 4. Liczba dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 5. Liczba niezawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 6. Liczba dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 7. Liczba zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 8. Liczba dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 9. Liczba rodzinnych domów dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 –2021;

Tabela 10. Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 11. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 12. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021;

Tabela 13. Liczba osób przeszkolonych w Powiecie Pruszkowskim w latach 2019 – 2021;

Tabela 14.Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021;

Tabela 15. Liczba dzieci przebywających w „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021;

Tabela 16. Napływ dzieci do „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021;

Tabela 17. Odpływ dzieci do 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021;

Tabela 18. Odpływ wychowanków powyżej 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu Miłosierdzia" w latach 2019 – 2021;

Tabela 19.Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w „Domu dla Dzieci i Młodzieży" w latach 2019 – 2021;

Tabela 20. Liczba dzieci przebywających w „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019 – 2021;
Tabela 21. Napływ dzieci do „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019 – 2021;
Tabela 22. Odpływ dzieci do 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019 – 2021;
Tabela 23. Odpływ wychowanków powyżej 18 roku życia i przyczyny opuszczenia „Domu dla Dzieci i Młodzieży” w latach 2019 – 2021;
Tabela 24. Przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021;
Tabela 25. Wiek dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021;
Tabela 26. Liczba świadczeń fakultatywnych przyznanych rodzinom zastępczym w latach 2019 – 2021;
Tabela 27. Liczba świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021;
Tabela 28 Wysokość pomocy wypłaconej osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021;
Tabela 29. Liczba świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021;
Tabela 30. Wysokość pomocy wypłaconej osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2021;
Tabela 31. Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Pruszkowskim;
Tabela 32. Limity dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Pruszkowskim na lata 2022 – 2024;
Tabela 33. Harmonogram działań w ramach realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Dynamika zmian w proporcjach rodzinnych form pieczy zastępczej;
Wykres 2. Dynamika zmian liczby dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej;